

Wezenlijke strijd tussen zwarte vader en zijn zoon

Recensie

 Wiggele Wouda

Begin jaren dertig van de vorige eeuw waren zwarte mensen nog een attractie in Nederland. En zo werden ze ook behandeld. In 1932 adverteerde de *Haagse Courant* zelfs met een aankondiging om hen in het openbaar te komen zien eten en drinken. 'Die attractie' werd zo in de volksmond gelijkgesteld aan 'aapjes kijken'.

En precies in die jaren dertig komt de Surinaamse musicus Max Woiski sr. (bekend geworden in Nederland met kleine hits als *BB met R - bruine bonen met rijst*) - en de *Banana Boat Song* naar Nederland om te studeren. Hij kwam er al snel achter dat het 'aapjes kijken' lucratiever was en dat er een behoefte was aan zwarte musici. De Caribische muziek werd als spannend, sensationeel en een beetje stout ervaren. Vooral in de grote steden.

Vandaar dat de voorstelling *Woiski vs Woiski* begint met heerlijke muziek. Maar langzaamaan ontrolt zich een tragedie die de actualiteit van vandaag op een dramatische manier weerspiegelt. Echter zonder moraal, tenminste niet dwingend. En dat is tegenwoordig binnen de discussie over racisme en identiteit ook wel eens prettig.

Het echt gebeurde verhaal gaat over Max Woiski, een nazaat van een Poolse plantage-eigenaar en slavendrijver Gustav von Woiski. Hij was een bruto en verkrachtte een slavin waar Max een generatie later uit voortkwam. Die erfenis draagt hij met zich mee, evenals zijn zoon Max Woiski jr. Maar daar waar senior zich erbij neerlegt en zich dienstbaar opstelt om zoveel moge-

lijk te verdienen in zijn *La Cubana*, een dansetablisement in Amsterdam, verzet zijn zoon zich tegen de tweederangsbehandeling van zwarte musici. Hij is per slot van rekening ook uit Suriname overgekomen omdat zijn vader 'slechts' een zwarte gitarist nodig had.

Die strijd tussen vader en zoon, tussen opportunisme en oppositie, maakt deze voorstelling tot een politieke voorstelling, een sociaal drama dat ons verleden blootlegt. Waar we domweg ook niet omheen kunnen, hoewel we de drang hebben om het te verdringen. De manier waarop Orkater in samenwerking met het Bijlmer Parktheater in de regie van Geert Lageveen de chronologische geschiedenis van de beide Maxen weergeeft, is aantrekkelijk en emotioneel. De stilte die in het publiek waarneembaar is als de oude Max als een soort van Mephisto zijn ziel aan de Duitse bezetter verkoopt, is snijvend. Dan stijgt deze voorstelling boven de rassengelijkenheid uit en worden we geconfronteerd met essentiële vraagstukken.

Als je dat weet te bereiken met een 'eenvoudige' band (Sophie Anglionin, Vernon Chatlein en Gery Mendes) en acteurs (onder wie Manoushka Zeegelaar Breeveld als de vrouw van Woiski sr.) die doordrongen zijn van hun inhoudelijke en professionele betekenis op het toneel, dan heb je iets moois ontwikkeld en iets wezenlijks in handen. *Woiski vs Woiski* is een voorstelling die echoot en schudt ons geweten wakker binnen een historisch perspectief.

 Woiski vs Woiski door Orkator en het Bijlmer Parktheater, De Harmonie, 130 bezoekers. Nog te zien op 8 maart in Franeker